

Svante Sjöberg.

Låt oss lika gärna först som sist erkänna det: vi musici i den »kungl. huvudstaden» ha ofta märkvärdigt svårt att rättvist värdesätta det betydelsefulla arbete som presteras av våra kolleger i landsorten. Förr kunde nog åtskilligt inträffa i provinsstäderna som vi här i Stockholm inte fingo kännedom om, musikaliska evenemang av hög klass kunde passera obemärkta av stockholmspressen. T. T. fanns inte på den tiden, ej heller telefonen. Men numera äro vi ej längre ursäktade, då vi sväva i okunnighet om ett framförande av exempelvis Händels Messias i Uppsala eller Schumanns Paradiset och Perin i Karlskrona. Tidningarnas korrespondenter, radion, telefonen och telegrafan hålla oss a jour med allt vad som händer och sker i olika landsändar. Och likväl finns det folk som stirra sig blinda på Stockholms konserthus och ställa sig döva för allt som göres i musikalisk väg ute i landet. Måhända ligger orsaken i vår nervösa, jäktande tid, då man inte ger sig ro att ägna en tanke åt annat än det för ögonblicket förhärskande intresset, begränsat såväl i avseende till tid som plats.

Ganska intressant är att studera de svenska musiktidningarna — det fanns verkligen sådana! — från förra seklets båda sista decennier. Huvudstaden tycks ha ägt ett, i förhållande till sin folkmängd, rikt musikliv, där det från operan, konsertestraden och kyrkan gjordes täta och beaktansvärda insatser. Mycken uppmärksamhet ägnas också åt de musikaliska företeelserna i Europas övriga större städer. Koralboksfrågan var redan då (början av 80-talet) brännande, och otaliga äro artiklarna i detta ämne. Men i landsorten tyckes musiken i allmänhet endast ha levat med halvt liv, däri då och då ett temporärt uppflammande intresse väcktes av tillfälliga gästspel av utländska berömdheter (Rubinstein, Wieniawski, Trebelli m. fl.), medan däremot det inländska initiativet ofta underkändes eller förkvävdes.

Det erfordras en samverkan av många faktorer för att ett verkligt musikliv skall kunna väckas och vidmakthållas i en stad eller större samhälle. Det fordras aktivitet av de medarbetande, intresse för saken, villighet att offra tid, krafter, penningar och arbete på såväl det vokala som det instrumentala området, arbetet måste läggas på lång sikt, och allmänheten så småningom bibringas insikt om de outtömliga skönhetsvärden som den musikaliska konsten skänker både sina utövare och sina åhörare. Framför allt måste finnas en ledare för det hela, en genombildad musiker, en energiladdad entusiast, en samlande medelpunkt, en personlighet. Karlskrona äger en sådan personlighet i *Svante Sjöberg*.

Född i Karlskrona den 28 augusti 1873, har Svante Leonard Sjöberg sedermera under hela sitt verksamma liv varit sin födelsestad trogen. Varje gång han avvikit från orten har det varit för att göra studier, antingen i Sverige eller i Tyskland, och för att fullända sin utbildning. All undervisning han åtnjutit och allt studium han nedlagt på alla musikens områden, har kommit hans fädernestad tillgodo. År 1895 var han färdig med sin organistexamen, 1896 med kyrkosångare- och musikleäro-examen, allt vid musikaliska akademien i Stockholm. Hans studier i Tyskland, för Otto Becker, Heymann, Wolff, Haussman och framför allt Max Bruch har kvarlämnat markanta drag i hans musikaliska fysionomi. Som kompositör har han framträtt med åtskilliga goda saker, vilka renderat honom bl. a. statens tonsättarestipendium under tre år, varjämte hans Sonat för violin och piano på sin tid prisbelönades och trycktes av Musikaliska Konstföreningen. Bland orkestrala verk är Gustaf Vasaouvertyren känd och erkänd såväl i Sverige som i Tyskland genom upprepade utföranden. Åtskilliga andra verk, orkesterstycken, kantater m. m. finnas och vänta på förnyat uppförande.

Är det en styrka för en reproducerande musiker, t. ex. en dirigent, att tillika vara självständigt skapande komponist? Frågan tål vid att diskuteras. Men säkert är att en verklig komponist, och i detta fall menar jag med verklig en i sitt innersta ödmjuk komponist, i regel går till sitt studium av ett främmande partitur med större respekt för uppgiften än den med endast ytlig rutin och »slagteknik» utrustade dirigenten. Den tonsättare som skriver, inte med bläck utan med sitt hjärteblod, vet med vilken glädje och smärta ett musikaliskt verk födes, han vet att värdesättandet av ett nytt verk inte kan ske omedelbart (och i detta sammanhang beklagar han dagspressens rescensenter som äro tvingade att genast efter konserterna vara färdiga med sina omdömen) och som dirigent vet han med sig att han ofta ej är värdig att vända bladen i det mästerverk som står framför honom på dirigentpulten. Denna inställning till den stora konsten bevarar honom för frestelsen att vid föredraget gå utanför komponistens anvisningar, att visa sig originell, att dirigera för publiken, att självvåldigt och okynligt göra ändringar, strykningar och nyanseringar.¹ Det är utan tvivel svårare för komponisten-dirigenten att helt undertrycka sig själv och underordna sig en annan tonsättares föreskrifter, än att, som dussinkapellmästaren, sätta sig själv och sin uppfattning — läs uppskattning — utöver verket. Men jag tror att Svante Sjöberg kan det. Han är en ärlig, gedigen människa, med mera äkta känsla än man skulle kunna tro när man ser hans tvärsäkra, imponerande gestalt och hör hans myndiga stämma. Och han har just denna respekt för uppgiften, som är en av de säkraste garantierna för ett gott resultat. Samtidigt finnes där förståelse och hängivenhet för verket, parad med en ovanlig arbetsförmåga, och utan dessa egenskaper skulle hans arbete som ledare av Karlskrona Musikförening platt falla till marken.

Jag erinrar mig livligt en smärt, mörklockig, spänstig ung man, som

¹ Toscaninis arbete med konserthusorkestern i Stockholm bestod huvudsakligen i att retuschera bort alla de spår av »personlig uppskattning» som hrr gästdirigenter under årens lopp låtit påtrycka de ifrågavarande verken.

våren 1894 sökte upp mig i Stockholm och presenterade sig som min kamrat vid konservatorium. Sjöberg var då 21 år och skulle snart nog upp i organistexamen, som han också klarade med glans. Nu är det 40 år sedan dess. Lockarna ha glesnat och hans figur har måhända blivit en liten aning fylligare, men ännu sitter i samma ungdomliga lynne och arbetslust, vartill kommer den konstnärliga mognad som vinnes genom oavbrutna studier och erfarenheter. Vistelsen vid konservatoriet avslutades 1897 efter några terminers kontrapunkterande för Joseph Dente, och sedan bar det iväg till Tyskland.

1902 finna vi honom åter i hemstaden. Han är nu organist, kantor och klockare i stadsförsamlingens kyrkor, musiklärare vid de allmänna läroverken och dirigent för Musikföreningen, samt beredd att sätta in hela sin kraft i skötseln av dessa saker. Krafter behövas också, tid och tålmod likaså. Musikföreningen hade bildats 1899 och dess verksamhet fortgått under olika ledare samt manifesterat sig i åtskilliga musikföredrag och konserter. Nu vidtog ett intensivt arbete. Ett av de första målen för Musikföreningens ärelystnad var uppförandet av Haydns Skapelsen i komplett skick för soli, kör och orkester, och detta lyckades också i april 1903. Det blev en seger för föreningen och dess dirigent, och en uppmuntande maning till fortsättning i arbetet. Listan över alla de stora verk som Karlskrona Musikförening (jänte orkesterföreningen som bildades 1913) utfört, är imponerande. Då man betänker att allt detta presterats av en kör och en orkester som, i saknad av statsanslag, nästan helt och hållet varit hänvisad till sin egen förmåga att slå sig fram, är det med beundran man konstaterar att Musikföreningen i Karlskrona ännu till denna dag med oförminskad framgång kunnat fortsätta sin ideella verksamhet.

En axplockning ur programmen ger vid handen att endast det bästa ansetts vara gott nog åt karlskroniterna. Utom Skapelsen har även Årstiderna uppförts. Andra exempel äro Bachs Johannespassion, Händels Simson och Messias, Mozarts Requiem, Brahms Requiem och Schicksalslied, Cherubinis Requiem, Mendelssohns Paulus, Elias och 95 Psalm, Schumanns Paradiset och Perin, samt Der Rose Pilgerfahrt, Gades Elverk-skud, Gounods Ceciliamässa, Bruchs Das Lied von der Glocke, körverk av Svedbom, A. Körling, Söderman, Hallén m. fl. Och det är att märka, att flertalet av dessa monumentalverk uppförts upprepade gånger. Vid sidan härav har Sjöberg hunnit med att även leda Orkesterföreningens egna konserter, vilka givits till ett mycket stort antal. Läger man härtill hans arbete med kyrkokörerna samt all med skolan och kyrkan förenad tjänstgöring, får man en arbetsbörda, under vilken de flesta skulle ha sviktat för länge sedan.

Men därmed är ändock icke redogörelsen för hans arbete avslutad. Svante Sjöberg är en man som åtnjuter förtroende ej endast i Karlskrona, utan i hela vårt land. Sveriges allm. Organist- och kantorsförening har under många år sett upp till honom som en av sina stödjepejare, och sedan länge är han ordförande i dess Centralstyrelse. Som sådan har han visat sig vara den lugne, kloke, välbalanserade och intresserade förhandlingsledaren, och särskilt nu, i en tid då kyrkomusikens nydaning och

kyrkomusikernas sociala ställning stå på dagordningen, har hans medverkan varit ovärderlig. Sveriges organistkår räknar Svante Sjöberg som en av sina mest betydande tillgångar och hoppas uppriktigt att ännu i många år få påräkna hans hjälp. Ty ännu återstår ofantligt mycket för föreningen att uträtta.

Svante Sjöberg blev av konungen år 1918 förlänad medaljen Litteris et Artibus, vartill 1926 lades vasaorden. Musikaliska akademien kallade honom 1930 till sin ledamot.

O. O.

Engelsk koralbok.

The English Hymnal.

Ovannämnda engelska koralbok, vars första edition utgavs 1906, föreligger i ny upplaga 1933. Med dess över 800 nummer utgör den ett representativt uttryck för engelsk kyrkomusik i våra dagar. Denna koralbok kan visserligen icke utan vidare jämföras med vår egen, av den anledningen att den icke på samma sätt som vår är auktoriserad. Jämsides med The English Hymnal finnas andra koralböcker av vilka »Songs of Praise» och »Ancient and Modern Hymns» torde vara de mera använda. Om sålunda helt olika kyrkliga förhållanden icke framkallat samma enhetlighet på det kyrkomusikaliska området som i vår svenska kyrka, torde emellertid vissa nyttiga jämförelser kunna göras mellan de sätt på vilka församlingssången utgestaltat sig på engelsk och svensk mark.

Enligt företalet är The English Hymnal en samling av de bästa psalmerna för engelska språket. Den utgör ett försök att i en volym samla de värdefullaste uttrycken för allt det, som innefattas i den kristna tron, från de »gamla fäderna», som voro de tidigaste hymndiktarne fram till samtida exponenter för moderna strävanden och ideal. Genom ett urval ur denna vittomspännande hymndiktning har man tänkt sig kunna tillfredsställa långt gående anspråk på att var och en skall kunna finna just vad han önskar. Man har strävat efter att presentera en psalmbok, som bör kunna tillfredsställa såväl den lärdes som den olärdes behov. Vad de gammalkyrkliga hymnerna beträffar konstatera utgivarne att behovet av dessa länge gjort sig starkt gällande. I sin enkla gestaltning och nobla värdighet representera de den djupa kristna erfarenheten under mera än tusen år. Översättningarna ha så troget som möjligt sökt följa originalens anda.

Därjämte har tillfogats många förstklassiga moderna hymner, vilka ej förut varit allmänt tillgängliga. Genom att så göra, har man strävat efter att förbättra svagheterna på den folkliga hymnodiens område, vars brister äro djupt kända av många insiktsfulla människor. Kristenhetens bästa hymner äro liksom bibeln fria från den egocentriska sentimentalitet, den svaghet och överklighet som utmärker mindervärdiga alster.

Den engelska koralboken förfogar sålunda över ett oerhört rikt och